

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESA

PIRMĀ NODAĻA

LIETA “ALEKSEJS OVČINNIKOVS [ALEKSEY OVCHINNIKOV] pret KRIEVIJU”

(Pieteikums Nr. 24061/04)

SPRIEDUMS

STRASBŪRA

2010. gada 16. decembris

GALĪGĀ REDAKCIJA

16.03.2011.

Šis spriedums ir kļuvis galīgs saskaņā ar Konvencijas 44. panta 2. punktu. Tajā var tikt veikti redakcionāli labojumi.

Lietā “Aleksejs Ovčiņņikovs pret Krieviju”

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Pirmā nodaļa), sanākusi kā palāta šādā sastāvā:

Hristoss Rozakis [*Christos Rozakis*], priekšsēdētājs,

Nina Vajiča [*Nina Vajić*],

Anatolijs Kovlers [*Anatoly Kovler*],

Elizabete Šteinere [*Elisabeth Steiner*],

Hanlars Hadžijevs [*Khanlar Hajiiev*],

Dīns Špīlmanis [*Dean Spielmann*],

Sverre Ēriks Jebenss [*Sverre Erik Jebens*], tiesneši,

un Sērens Nīlsens [*Søren Nielsen*], nodaļas sekretārs,

pēc apspriešanās slēgtā sēdē 2010. gada 25. novembrī,

pasludina šo spriedumu, kas pieņemts attiecīgajā datumā.

TIESVEDĪBA

1. Tiesvedība tika sākta pēc tam, kad 2004. gada 4. jūnijā saskaņā ar Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “Konvencija”) 34. pantu Krievijas pilsonis Aleksejs Jurjevičs Ovčiņņikovs [*Aleksey Yuryevich Ovchinnikov*] (turpmāk tekstā – “pieteikuma iesniedzējs”) iesniedza Tiesai pret Krievijas Federāciju vērstu pieteikumu (Nr. 24061/04).
2. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvēja Ivanovo apgabalā praktizējoša advokāte N. Muraščenko [*N. Murashchenko*]. Krievijas valdību (turpmāk tekstā – “Valdība”) pārstāvēja bijušais Krievijas Federācijas pārstāvis Eiropas Cilvēktiesību tiesā P. Laptevs [*P. Laptev*].
3. Pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka ir pārkāptas viņa tiesības uz vārda brīvību.
4. 2006. gada 14. martā Pirmās nodaļas priekšsēdētājs nolēma par pieteikumu paziņot Valdībai. Tika arī nolemts vienlaicīgi spriest par pieteikuma izskatīšanu pēc būtības un pieņemamību (29. panta 1. punkts).

FAKTU IZKLĀSTS

I. LIETAS APSTĀKĻI

5. Pieteikuma iesniedzējs ir dzimis 1974. gadā un dzīvo Ivanovo apgabalā. Viņš ir žurnālists, kas raksta laikrakstam “Ivanovo-Press”.

A. Publikācijas par notikumiem vasaras nometnē

6. 2002. gada sākumā deviņus gadus vecs zēns, kurš apmeklēja vasaras nometni “Stroitel”, saviem vecākiem sūdzējās, ka viņa divpadsmit gadus vecie istabas biedri bija viņu piekāvusi un seksuāli izmantojuši. Pēc tam, kad šā zēna vecāki bija iesnieguši sūdzību, policija konstatēja pierādījumus tam, ka patiešām bija veikti noziedzīgi nodarījumi, saistībā ar kuriem tomēr nevarēja ierosināt lietu, jo likumpārkāpēji bija nepilngadīgi.
7. Viens no likumpārkāpējiem bija divu federālo tiesnešu, B. kunga un kundzes, dēls. Otrs vainīgais bija Ivanovo apgabala ceļu satiksmes policijas vadītāja vietnieka, V. kunga, vedeklas dēls.
8. Tā kā likumpārkāpēju vecāki apgabalā ieņēma nozīmīgus amatus, plašsaziņas līdzekļi izrādīja lielu interesi par šo notikumu. Pirmo rakstu par šo notikumu iknedēļas laikraksts

“Kursiv-Ivanovo” publicēja 2002. gada 26. augustā. Publikācijā bija minēti likumpārkāpēju radnieku vārdi, uzvārdi un amati.

9. Pēc tam, kad upura māte pieteikuma iesniedzēja laikrakstam bija iesniegusi policijas ziņojumus un attiecīgos medicīniskos dokumentus, pieteikuma iesniedzējs sāka neatkarīgu notikumu izmeklēšanu. Viņš intervēja vasaras nometnes “Stroitel” galveno rīkotāju, vairākus pasniedzējus, personu, kas bija oficiāli atbildīga par apgabalā rīkoto vasaras nometņu pārraudzību, policijas iecirkņa pārstāvi, kas bija atbildīgs par izmeklēšanu, un Tiesu kvalifikācijas pārvaldes [*Judicial Qualifications Board*] vadītāju.

10. 2002. gada 3. septembrī pieteikuma iesniedzējs laikrakstā “Ivanovo-Press” publicēja rakstu par notikumu vasaras nometnē, kura nosaukums bija “Atmaksas diena” [*Час расплаты*]. Viņš rakstīja:

“Ikvienam [fiziskas aizskaršanas un seksuālas vardarbības] gadījumam ir jāpievērš maksimāla uzmanība. Šis gadījums ir īpaši apkaunojošs tādēļ, ka vienam mazajam nelietim vecāki ir tiesneši rajona tiesā, bet otram radnieks ir viens no apgabala ceļu satiksmes policijas vadītājiem.

Ir grūti rakstīt par šo notikumu. Tas ietekmē bērnus, viņu dzīves, traģēdiju un nākotni. Tas ir grūti, jo tiesai ir jākonstatē vaina un tās apmērs, bet šajā gadījumā, ak vai, pret šā notikuma dalībniekiem, kas ir nepilngadīgi, nevar ierosināt krimināllietu [...] Viņu vecākiem būtu jāuzņemas atbildība sabiedrības un valsts priekšā par savu bērnu rīcību. Tāpēc mēs izlēmām pacelt šo lietu [...]”

Uzskatu, ka lasītāji man piedos, ka sīki neaprakstu vardarbību, kas tika vērsta pret bērnu (patiesībā mūsu kolēģi no laikraksta “Kursiv” jau to izdarīja). Es pateikšu tikai vienu lietu: par šo bērniem neraksturīgo rīcību liecina pierādījumi. Šī rīcība ietver uzbrukumu un piekaušanu, par ko pienākas sods saskaņā ar [Kriminālkodeksa] 116. pantu, un seksuālu vardarbību, par ko pienākas sods saskaņā ar 132. pantu. Tādējādi, ja šos morālos izdzimteņus apsūdzētu noziedzīgos nodarījumos un tiesātu tiesā, viņiem varētu piespriest ilgu brīvības atņemšanas sodu.

[...] [Pēc tam, kad upura vecāki bija sūdzējušies policijai], Teikovas rajona iekšlietu departamenta virsnieki veica izmeklēšanu, kurā konstatēja, ka trīs nepilngadīgo izvarotāju darbībām patiešām piemita visas noziedzīga nodarījuma pazīmes. Tomēr tiesvedība krimināllietā netika sākota, jo aizdomās turamie bija nepilngadīgi. Tikmēr prese uzzināja par šiem notikumiem, un izcēlās skandāls.

Šī nav pirmā reize, kad tiesībsargāšanas iestāžu uzmanības lokā nonāk bērni, kuru vecāki ieņem augstu stāvokli sabiedrībā. Tomēr parasti šādas lietas tiek izbeigtas izmeklēšanas sākuma stadijā. Pat ja tās nonāk līdz tiesai, plaša sabiedrība par tām reti kad uzzina. Nav šaubu, ka, ja vasaras nometnes “Stroitel” vadība būtu pievērsusi uzmanību faktiem un laicīgi brīdinājusi vecākus, maz ticams, ka izmeklētājiem no [Teikovas rajona iekšlietu departamenta] būtu bijis atļauts turpināt izmeklēšanu. Tomēr notikumiem tika ļauts ritēt savu gaitu un tie tika publiskoti.

Mums tas ir nopietni jāapdomā. Kā tas iespējams? Bērns, kura vecāki ir TIESNEŠI, ir izdarījis noziegumu! Vai tā ir sagādīšanās vai sistēma? Ko viņa vecāki viņam māca? Iespējams, viņi uzskata, ka tiesnesis un likums ir viens un tas pats, ka tiesnesis ir nevis likuma kalps, bet gan kungs, pārcilvēks? Ka tāpat arī viņa bērni ir pārcilvēki; viņi var darīt, ko vien vēlas, zinot, ka viņu mātes un tēvi viņus pasargās no atbildības [...].

Otram [likumpārkāpējam] radnieks strādā policijā. Turklāt viņš ir nevis parasts darbinieks, bet gan dūzis ar zvaigžņotiem uzpleciem. Vai tiešām viss ir atļauts? Ja kaut kas notiek, vai viņš to “piesegs” un “izlabos”?

Kā šie cilvēki pilda savus darba pienākumus tiesās un policijā? Izdarot spriedumus, piespriežot cilvēkiem cietumsodu par tiem pašiem noziegumiem, par kuriem var tikt tiesātas viņu atvases? Vai arī viņi jau pie tā ir pieraduši? Galu galā visiem šiem pieņēmumiem ir reāls pamats, un ir ļoti iespējams, ka lieta tiks noklusināta, jo neliešu vecāki “paraus vajadzīgās sviras”?

Mums apgalvoja, ka uz upura vecākiem jau tika izdarīts spiediens, ka ir apdraudēta viņu fiziskā neaizskaramība. Turklāt laikā, kamēr mūsu redakcijā strādāja pie šīs publikācijas, mēs saņēmām vairākus dīvainus zvanus ar prasību pārtraukt žurnālistu veikto izmeklēšanu un nestāties tiesnešu un viņu bērnu ceļā. Savādi, ka neviens no šiem “labā vēlētajiem”, kas mums piezvanīja, neņēma vērā ievainotā bērna likteni un to, kā viņš dzīvos pēc notikušā. Viņi arī nedomāja par nepilngadīgo “noziedzīgās trijotnes” likteni. Kādi viņi izaugs? Vai ir iespējams, ka, palikuši nesodīti vienreiz, viņi pēc pāris gadiem atsāks savus “seksuālos eksperimentus”? [..]

P.S. Diemžēl saskaņā ar nesenajiem grozījumiem Plašsaziņas līdzekļu likumā laikraksts nedrīkst nosaukt mazo neliešu vai viņu vecāku un radnieku vārdus [..] Mēs izmeklēsim šo lietu un kādā no nākamajiem numuriem minēsim konkrētus piemērus tam, kā tiesnešu un policijas amatpersonu bērniem ir izdevies izbēgt no soda.”

11. Pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka laikrakstu “Kursiv-Ivanovo” un “Rabochiy Kray” turpmākajos numuros un internetā bija minēti nodarījuma veicēju vecāku un radnieku vārdi, uzvārdi un ieņemamie amati.

12. 2002. gada 17. septembrī pieteikuma iesniedzējs publicēja nākamo rakstu, kura nosaukums bija “Šokolādes bērniņi. Nepilngadīgo izvarotāju augstus amatus ieņemošie vecāki cenšas apklusināt skandālu” (“Шоколадные детишки. Высокопоставленные родители малолетних насильников пытаются замаять скандал”). Viņš rakstīja:

“Lieta izvērtās skandālā, jo vienam no aizdomās turētajiem vecāki ir precētais pāris [B. kungs un kundze], Ivanovo rajona tiesas tiesneši, bet otram tuvs radnieks, [V. kungs], ir reģionālās ceļu satiksmes policijas pārvaldes vadītāja vietnieks.

Diezgan dabiski ir tas, ka šie augstus amatus ieņemošie vecāki nebija gatavi samierināties ar notikumu gaitu. Papildus ētiskajiem aspektiem skandāls varēja apdraudēt viņu karjeru un finansiālo labklājību. Sākumā viņi centās attēlot notikumus kā parastu dūru cīņu! Šajā nolūkā un sadarbībā ar reģiona pašvaldību prokuratūra izdeva rīkojumu par papildu izmeklēšanas veikšanu [..]

Nemot vērā cītību, ar kādu tas viss tika darīts, kā arī faktu, ka oficiālajos laikrakstos pēkšņi parādījās gari raksti par šā gada lielisko organizēto vasaras brīvlaiku bērniem, tiek mēģināts ietekmēt atsāktās izmeklēšanas gaitu.

Visticamāk, šajā izmeklēšanā tiks konstatēts, ka visi aizdomās turētie ir “balti un pūkaini”. Tomēr to, ka vardarbība patiešām notika, apstiprina fakts, ka tieši šo skandalozo notikumu dēļ viens no mazajiem neliešiem ir ievietots nepilngadīgo likumpārkāpēju aizturēšanas centrā saskaņā ar Oktjabrskas rajona tiesas rīkojumu. Tātad vienkārša rūpnīcas strādnieka dēls ir nošķirts no sabiedrības, bet viņa līdzzinātāji, tiesnešu un policijas amatpersonu bērni, atrodas brīvībā! [..]

Mūsu žurnālistu veiktajā izmeklēšanā tika atklāta sensacionāla informācija par [V. kungu]. Izrādās, ka šis kriminālais skandāls viņa ģimenē nav pirmais. Viņa vecākais dēls Valērijs izvairās no tiesas kopš 1995. gada – viņš tiek turēts aizdomās par uzbrukumu laupīšanas nolūkā. Viņa jaunākais dēls, arī ceļu satiksmes policijas virsnieks, pirms dažiem gadiem izraisīja ceļu satiksmes negadījumu, kurā smagi cieta kāda jauna sieviete [..]. Tomēr viņam izdevās izvairīties no atbildības. Un tagad šis skumjais gadījums, kurā iesaistīts [V. kunga] vedeklas dēls. Reģionālajai policijas pārvaldei, kam šie fakti noteikti ir zināmi, ir jāuzdod jautājums: kā ir iespējams, ka šāda persona joprojām strādā tiesībsardzības jomā ceļu satiksmes policijas vadībā?

Šonedēļ [tiesas] tiesnešu kvalifikācijas kolēģija lems par tiesnešu [B. kunga un kundzes] likteni. Ja viņi turpina tiesnešu darbu, arī tad ir jājautā: kā šie cilvēki sodīs citus, ja viņi nespēj [pienācīgi] uzaudzināt paši savu bērnu? [..]”

B. Civilās prasības par neslavas celšanu

1. B. kunga un kundzes iesniegtā civilprasība

13. B. kungs un kundze savā un sava nepilngadīgā dēla vārdā iesniedza civilprasību par neslavas celšanu un privātas informācijas izpaušanu. Kā atbildētājus viņi nosauca laikraksta “Kursiv-Ivanovo” dibinātājus un žurnālistus, kā arī pieteikuma iesniedzēju un uzņēmumu, kam piederēja viņa laikraksts. Viņi pieprasīja publicētās informācijas atsaukšanu un morālā kaitējuma kompensāciju. Viņi iesniedza informācijas atsaukuma tekstu, kurā bija ietverta atvairošanās un kuru viņi vēlējās, lai pieteikuma iesniedzēja laikraksts publicē.

14. 2003. gada 12. martā Ivanovo Sovetskas rajona tiesa pasludināja spriedumu. Tā norādīja, ka apgalvojumi, kuros B. kunga un kundzes dēls tika apvainots vardarbībā, bija patiesi, jo policija bija konstatējusi noziedzīga nodarījuma pierādījumus. Apvainojošie apgalvojumi (“mazie nelieši” un tamlīdzīgi) nedeva tiesības ierosināt lietu, jo tie bija morāli vērtējumi, kas nav pārbaudāmi. Iespējamais Plašsaziņas līdzekļu likumā noteikto žurnālista pienākumu pārkāpums, proti, konfidencialas vai privātas informācijas izpaušana, nedeva tiesības ierosināt civillietu, jo Plašsaziņas līdzekļu likums par šādiem pārkāpumiem paredzēja krimināltiesiskas vai disciplināras, nevis civiltiesiskas sankcijas. No otras puses, pamatojoties uz Civilt kodeksa 152. pantu, tiesa apmierināja prasītāju prasību atsaukt apgalvojumu, ka viņi “centās iejaukties izmeklēšanā”, jo žurnālisti nebija pierādījuši šo iejaukšanos. Tā izdeva rīkojumu laikrakstam un pieteikuma iesniedzējam par atsaukuma publicēšanu, tajā iekļaujot atvairošanos B. kungam un kundzei. Tā arī noteica, ka pieteikuma iesniedzējam ir jāizmaksā B. kungam un kundzei morālā kaitējuma kompensācija 3000 Krievijas rubļu (RUB, aptuveni 85 euro (EUR)) apmērā.

15. Pieteikuma iesniedzējs to pārsūdzēja. Viņš apgalvoja, ka viņa rakstītajos rakstos nebija apgalvots, ka B. kungs un kundze iejaucās izmeklēšanā. Viņš arī sūdzējās, ka rīkojumam par atsaukumu ar atvairošanos nebija pamata valsts tiesību aktos.

16. 2003. gada 16. aprīlī Ivanovo apgabaltiesa atbalstīja pārsūdzēto spriedumu, atzīstot, ka tas bija likumīgs, pietiekami argumentēts un pamatots. Attiecībā uz rīkojumu par atvairošanās publicēšanu apgabaltiesa atzina, ka rajona tiesai bija jānosaka atsaukuma saturs.

2. V. iesniegtā civilprasība

17. V. kungs savā vārdā un viņa vedekla sava dēla vārdā ierosināja civilprasību pret šiem pašiem atbildētājiem par neslavas celšanu un informācijas izpaušanu par viņu privāto dzīvi. Viņi pieprasīja morālā kaitējuma kompensāciju saskaņā ar Civilt kodeksa 152. pantu. Viņi arī

pieprasīja atsaukt publicēto informāciju un iesniedza atsaukuma projektu, kurā bija iekļauta atvairošanās.

18. 2004. gada 19. februārī Sovetskas rajons tiesa daļēji apmierināja šo prasību. Tā atzina, ka žurnālisti nebija pierādījuši apgalvojumu par to, ka V. kungs "bija iejaucies izmeklēšanā", kā to paredzēja Civilkodeksa 152. pants. Tā bez sīkāka pamatojuma noraidīja pieteikuma iesniedzēja argumentu, ka viņa rakstos nebija šādu apgalvojumu. Tā žurnālistus sauca arī pie atbildības par prasītāju konstitucionālo tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību pārkāpumu, atzīstot:

"Saskaņā ar Krievijas Civilkodeksa 151. pantu, ja pilsonim ir radies morāls kaitējums tādu darbību rezultātā, kas ir bijušas pretrunā viņa personiskajām morālajām tiesībām, [...] tiesa var likt atbildīgajai personai kompensēt kaitējumu.

Saskaņā ar Krievijas Konstitūcijas 23. panta 1. punktu un 24. panta 1. punktu ikvienam ir tiesības uz savas privātās dzīves neaizskaramību, uz personīgiem vai ģimenes noslēpumiem, [un] sava goda un reputācijas aizsardzību; informācijas vākšana, glabāšana, izmantošana un izplatīšana par personas privāto dzīvi bez šīs personas piekrišanas ir noziedzīgs nodarījums.

Tiesas rīcībā nav pierādījumu tam, ka laikrakstos "Kursiv-Ivanovo" un "Ivanovo-Press" publicēto rakstu autori būtu saņēmuši piekrišanu informācijas izplatīšanai par [V. kunga un viņa vedeklas nepilngadīgā dēla] privāto dzīvi. Attiecīgi ir pārkāptas [viņu] konstitucionālās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību."

19. Tiesa izdeva rīkojumu laikrakstam un pieteikuma iesniedzējam publicēt atsaukumu, kurā būtu iekļauta atvairošanās V. kungam un viņa ģimenei. Tā arī izdeva rīkojumu pieteikuma iesniedzējam izmaksāt V. kungam un viņa vedeklai kompensāciju 2000 RUB (aptuveni 55 EUR) apmērā.

20. Savā pārsūdzības pamatojumā pieteikuma iesniedzējs sūdzējās par rajona tiesas nekonsekvento pieeju jautājumam, vai privātas informācijas izpaušana dot tiesības ierosināt civillietu. Saucot pieteikuma iesniedzēju pie atbildības par personiskas informācijas izplatīšanu, rajona tiesa neņēma vērā faktu, ka informāciju pirmais publicēja cits laikraksts, "Kursiv-Ivanovo" un ka kopš tā brīža tā bija kļuvusi publiska. Turklāt rajona tiesa nebija norādījusi, tieši no kuriem apgalvojumiem varēja saprast, ka V. kungs bija iejaucies izmeklēšanā.

21. 2004. gada 19. aprīlī Ivanovo apgabaltiesa atbalstīja spriedumu, atzīstot, ka personas informācijas izpaušana deva tiesības ierosināt prasību saskaņā ar Civilkodeksa 151. pantu.

II. PIEMĒROJAMIE VALSTS TIESĪBU AKTI

A. Krievijas Federācijas Konstitūcija

22. 24. pants aizliedz vākt, uzglabāt, izmantot un izplatīt informāciju par personas privāto dzīvi bez šīs personas piekrišanas.

23. 29. pants garantē plašsaziņas līdzekļu domas un vārda brīvību.

B. Krievijas Federācijas 1994. gada 30. novembra Civilkodekss

24. 151. pants paredz, ka tiesa var piešķirt morālā kaitējuma kompensāciju personai, kam ir radīts šāds kaitējums tādu darbību rezultātā, kuras ir veiktas, pārkāpjot personas morālās tiesības. 150. pantā citu morālo tiesību starpā ir minētas personas tiesības uz savas privātās dzīves neaizskaramību un personīgajiem un ģimenes noslēpumiem.

25. 152. pants nosaka, ka persona var tiesā pieprasīt tās “informācijas” (*сведения*) atsaukšanu, kas aizskar šīs personas godu, cieņu vai profesionālo reputāciju, ja persona, kas izplatījusi šādu informāciju, nespēj pierādīt tās patiesumu. Cietusī persona var arī pieprasīt kompensāciju par zaudējumiem un morālo kaitējumu, kas tai radies šādas informācijas izplatīšanas rezultātā.

C. Plašsaziņas līdzekļu likums

26. Plašsaziņas līdzekļu likums (1991. gada 27. decembra likums Nr. 2124-I) paredz, ka plašsaziņas līdzekļi nedrīkst publicēt informāciju, kas ļauj tiešā vai netiešā veidā identificēt nepilngadīgu personu, kura ir veikusi noziedzīgu vai administratīvu nodarījumu vai tiek turēta aizdomās par šāda nodarījuma veikšanu, ja vien attiecīgā nepilngadīgā persona un viņas aizbildnis nav piekritis publikācijai (41. panta 3. punkts).

27. Persona vai organizācija ir tiesīga pieprasīt, lai plašsaziņas līdzekļa redakcija publicē to apgalvojumu atsaukumu, kas aizskar tās godu, cieņu vai profesionālo reputāciju. Ja redakcija nespēj pierādīt apstrīdēto apgalvojumu patiesumu, tai tajā pašā plašsaziņas līdzeklī ir jāpublicē atsaukums. Ja persona vai organizācija iesniedz atsaukuma projektu, redakcijai ir jāpublicē iesniegtais teksts, ja vien tas ir saderīgs ar šo likumu (43. pants). Atsaukumā ir jānorāda, kuri apgalvojumi ir nepatiesi, kā arī tas, kur un kad tie bija publicēti (44. panta 1. punkts).

28. Žurnālists publikācijā savā vārdā ir tiesīgs paust savu personīgo viedokli un vērtējumu (47. panta 9. punkts).

29. Žurnālistam ir jāpārbauda publicējamās informācijas patiesums. Pirms informācijas par kādas personas privāto dzīvi publicēšanas žurnālistam ir jāsaņem attiecīgās personas vai tās aizbildņa piekrišana, izņemot gadījumus, kad šādas informācijas publicēšana ir sabiedrības interesēs (49. panta 2. un 5. punkts). Žurnālistu, kas nav izpildījis šo pienākumu, var saukt pie krimināltiesiskās, administratīvās vai disciplināras atbildības saskaņā ar likumu (59. panta 2. punkts).

30. Redakcija, galvenie redaktori un žurnālisti nav atbildīgi par nepatiesiem apgalvojumiem, kas aizskar personu vai organizāciju godu un cieņu, vai par apgalvojumu publicēšanu, pārkāpjot pilsoņu tiesības un likumīgās intereses, ja šie apgalvojumi ir tādu apgalvojumu vai materiālu vai to daļu burtisks atveidojums, kas iepriekš ir publicēti kādā citā plašsaziņas līdzeklī, kuru iespējams identificēt un saukt pie atbildības (57. panta 6. punkts).

D. Augstākās tiesas plenārsēdes rezolūcijas

31. Krievijas Federācijas Augstākās tiesas plenārsēdes 1992. gada 18. augusta Rezolūcija Nr. 11 (kas grozīta 1995. gada 25. aprīlī un bija spēkā attiecīgajā laikā) paredzēja, ka par kaitējumu nodarošiem uzskata tādus apgalvojumus, kas ir nepatiesi un pretrunā likumam vai morāles normām (piemēram, negodīga rīcība vai nepiedienīga rīcība darba vietā vai ikdienā). “Apgalvojumu izplatīšana” jāsaprot kā apgalvojumu publicēšana vai pārraidīšana (2. pants). Atbildētājam ir jāpierāda, ka izplatītie apgalvojumi bija patiesi un pareizi (7. pants).

32. 2005. gada 24. februārī Krievijas Federācijas Augstākās tiesas plenārsēdē tika pieņemta Rezolūcija Nr. 3, saskaņā ar kuru tiesām, izskatot ar goda aizskaršanu saistītas prasības, ir jānošķir apgalvojumi, kuros minēto faktu patiesumu ir iespējams pārbaudīt, no vērtējumiem, viedokļiem un pārlicībās, kas nedod tiesības ierosināt prasību saskaņā ar Civillkodeksa 152. pantu, jo tie ir atbildētāja subjektīvi viedokļi un uzskati, kuru patiesumu nav iespējams pārbaudīt (9. punkts). Turklāt tiesas nedrīkst pieprasīt, lai atbildētājs atvainojas arī prasītājam, jo šādam apmierinājuma veidam nav pamata Krievijas tiesību aktos, tostarp Civillkodeksa 152. pantā (18. punkts).

I. KONVENCIJAS 10. PANTA IESPĒJAMĀIS PĀRKĀPUMS

33. Pieteikuma iesniedzēja sūdzējās, ka pārkāptas viņas tiesības uz vārda brīvību saskaņā ar Konvencijas 10. pantu, kurā noteikts:

“1. Ikvienam ir tiesības brīvi izteikties. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un tiesības saņemt un izplatīt informāciju un idejas bez ierobežojumiem no publisko institūciju puses un neatkarīgi no valstu robežām. Šis pants neierobežo valstu tiesības noteikt radioraidījumu, televīzijas raidījumu un kino demonstrēšanas licencēšanas režīmu.

2. Tā kā šo brīvību īstenošana ir saistīta ar pienākumiem un atbildību, tā var tikt pakļauta tādām prasībām, nosacījumiem, ierobežojumiem vai sodiem, kas paredzēti likumā un nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts drošības, teritoriālās vienotības vai sabiedriskās drošības intereses, nepieļautu nekārtības vai noziedzīgus nodarījumus, aizsargātu veselību vai tikumību, aizsargātu citu cilvēku cieņu vai tiesības, nepieļautu konfidencialas informācijas izpaušanu vai lai saglabātu tiesu varas autoritāti un objektivitāti.”

A. Pieņemamība

34. Tiesa norāda, ka šis pieteikums noteikti nav nepamatots Konvencijas 35. panta 3. punkta izpratnē. Turklāt Tiesa norāda, ka nav cita pamata šo pieteikumu nepieņemt. Tāpēc tas jāatzīst par pieņemamu.

B. Lietas būtība

1. A. Pušu argumenti

35. Pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka valsts tiesas sauca viņu pie atbildības par izteikto apgalvojumu, ka prasītāji bija iejaukušies izmeklēšanā attiecībā uz notikumu, kas norisinājās vasaras nometnē “Stroitel”. Tomēr viņa publicētajos rakstos nebija šāda apgalvojuma. Rakstos patiešām bija minēts, ka varētu notikt iejaukšanās izmeklēšanā. Tomēr šis teikums bija drīzāk pieņēmums, nevis fakta konstatācija. Tas nebija jāpierāda. Rakstā nebija identificētas personas, kas varētu būt iejaukušās izmeklēšanā. Tāpēc prasītājiem nebija iemesla apgalvot, ka šis apgalvojums bija vērsts pret viņiem.

36. Turklāt attiecībā uz atbildību par informācijas izplatīšanu par personas privāto dzīvi pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka valsts tiesas nebija piemērojušas Plašsaziņas līdzekļu likuma 49. panta 5. punktu, kas paredz, ka gadījumos, kad informācijas publicēšana par personas privāto dzīvi ir sabiedrības interesēs, nav nepieciešama attiecīgās personas iepriekšēja piekrišana šādi publicēšanai. Turklāt pieteikuma iesniedzējs patiesībā neizpaua nekādu konfidencialu informāciju par prasītāju privāto dzīvi. Laikā, kad viņš publicēja savus rakstus, informācija par notikumu vasaras nometnē “Stroitel” un tajā iesaistīto personu vārdi un uzvārdi jau bija kļuvuši publiski zināmi, jo bija minēti publikācijās citos laikrakstos.

37. Visbeidzot pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka rīkojumam par atsaukumu ar atvainošanos nebija pamata valsts tiesību aktos. Viņš norādīja, ka saskaņā ar Konvenciju varēja būt pieņemama tikai brīvprātīga atvainošana. Likt kādam atvainoties un tādējādi piespiest šo personu paust viedokli, kas neatbilst tās personīgajai pārliecībai, noteikti bija pārmērīgi.

38. Valdība apgalvoja, ka ieviešanās pieteikuma iesniedzēja tiesībās uz vārda brīvību bija “paredzēta likumā”, proti, Civilt kodeksa 152. pantā, un tai bija leģitīms mērķis aizsargāt citu personu reputāciju un tiesības. Tā bija arī “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”, jo pieteikuma iesniedzējs bija publicējis nepatiesu informāciju par prasītājiem. Tiesas norādīja starpību starp vērtējumu un fakta konstatāciju un atzina, ka pieteikuma iesniedzējs ir saucams pie atbildības tikai par to faktu konstatāciju, kurus viņš nespēj pierādīt. Pieteikuma iesniedzējs tika saukts pie atbildības arī par informācijas izplatīšanu par prasītāju privāto dzīvi bez viņu skaidras piekrišanas. Pieteikuma iesniedzējam izdeva rīkojumu par tūri simboliskas kompensācijas samaksu prasītājiem. Tiesas neprasi ja, lai pieteikuma iesniedzējs personīgi atvainotos arī prasītājiem; tā vietā saskaņā ar Plašsaziņas līdzekļu likuma 43. pantu tās noteica, ka pieteikuma iesniedzējam un viņa laikrakstam ir jāpublicē prasītāju sagatavotais informācijas atsaukums.

2. Tiesas vērtējums

a) Vispārīgie principi

39. Saskaņā ar Tiesas iedibināto praksi vārda brīvība ir viens no būtiskākajiem demokrātiskas sabiedrības pamatiem, kā arī viens no tās attīstības pamatnosacījumiem. Ņemot vērā 10. panta 2. punktu, tas attiecas ne tikai uz to “informāciju” vai “idejām”, kas tiek uzņemtas labvēlīgi vai uztvertas kā neaizskarošas vai vienaldzīgas, bet arī uz tām, kuras aizvairo, šokē vai traucē. To paredz tādi principi kā plurālisms, iecietība un liberālisms, bez kuriem nepastāv “demokrātiska sabiedrība” (sk. 1976. gada 7. decembra sprieduma lietā “Hendīsaids [Handyside] pret Apvienoto Karalisti” 49. punktu, A sērija Nr. 24, un 1994. gada 23. septembra sprieduma lietā “Jersilds [Jersild] pret Dāniju” 37. punktu, A sērija Nr. 298).

40. Tiesa uzsver, ka Konvencijas 10. panta 2. punkts paredz maz ierobežojumus politiskajai runai vai debatēm par sabiedrībai svarīgiem jautājumiem (sk. sprieduma lietā “Sireks [Sürek] pret Turciju (Nr. 1)” [LP], Nr. 26682/95, 61. punktu, ECHR 1999-IV).

41. Demokrātiskā sabiedrībā prese pilda būtisku funkciju. Lai gan prese nedrīkst pārkāpt konkrētas robežas, jo īpaši attiecībā uz citu personu reputāciju un tiesībām un nepieciešamību novērst konfidencialas informācijas izpaušanu, tās uzdevums tomēr ir atbilstoši saviem pienākumiem un atbildībai sniegt informāciju un paust viedokli par visiem sabiedrību interesējošiem jautājumiem (sk. 1997. gada 24. februāra sprieduma lietā “De Hāss [De Haes] un Geisels [Gijssels] pret Beļģiju” 37. punktu, *Spriedumu un lēmumu krājums 1997-I*, un sprieduma lietā ““Bladet Tromsø” un Stensoss [Stensaas] pret Norvēģiju”, [LP], Nr. 21980/93, 59. punktu, ECHR 1999-III). Ne tikai presei ir pienākums izplatīt šādu informāciju un paust viedokļus, bet arī sabiedrībai ir tiesības tos uzzināt. Citādā gadījumā prese nespēt pildīt savu svarīgo “sabiedrības sarguņa” pienākumu (sk. 1992. gada 25. jūnija sprieduma lietā “Torgīrs Torgīrsons [Thorgeir Thorgeirson] pret Islandi” 63. punktu, A sērija Nr. 239). Žurnālistiskā brīvība ietver iespēju izmantot pārspīlējumus un pat provokāciju (sk. 1995. gada 26. aprīļa sprieduma lietā “Prāgers [Prager] un Oberšliks [Oberschlick] pret Austriju (Nr. 1)”, 38. punktu, A sērija Nr. 313). Šai brīvībai tiek piemēroti 10. panta 2. punktā noteiktie ierobežojumi, kas tomēr jāinterpretē šaurā nozīmē. Ir pārliecinoši jāpierāda jebkādu ierobežojumu nepieciešamība.

42. Konvencijas 10. pants aizsargā žurnālistu tiesības paust informāciju par sabiedrību interesējošiem jautājumiem ar nosacījumu, ka viņi rīkojas labticīgi un uz patiesu faktu pamata un sniedz “ticamu un precīzu” informāciju saskaņā ar žurnālistikas ētikas principiem. Atbilstoši Konvencijas 10. panta 2. punkta noteikumiem vārda brīvība ir saistīta ar “pienākumiem un atbildību”, kas attiecas uz plašsaziņas līdzekļiem arī saistībā ar sabiedrībai ļoti svarīgiem jautājumiem. Turklāt šie “pienākumi un atbildība” var kļūt svarīgi, kad rodas jautājums par kādas vārdā nosauktas personas reputācijas graušanu un “citu personu tiesību”

pārkāpšanu. Tādējādi ir nepieciešami īpaši iemesli tam, lai plašsaziņas līdzekli varētu atbrīvot no parastā pienākuma pārbaudīt tos faktus, kas grauj privātpersonu godu. Tas, vai šādi iemesli pastāv, ir atkarīgs no attiecīgās neslavas celšanas veida un pakāpes, un tā, cik ļoti plašsaziņas līdzeklis var paļauties, ka no saviem avotiem iegūtā informācija ir patiesa (sk. sprieduma lietā “Lando [*Lindon*], Otčakovskis-Lorens [Otchakovsky-Laurens] un Žilī [*July*] pret Franciju” [LP], Nr. 21279/02 un Nr. 36448/02, 67. punktu, *ECHR* 2007-[-], un sprieduma lietā “Pedersens [*Pedersen*] un Bādsgords [*Baadsgaard*] pret Dāniju” [LP], Nr. 49017/99, 78. punktu, *ECHR* 2004-XI).

43. Lai gan nevar teikt, ka valsts iestāžu darbinieki apzināti piekrīt to sacītā un darītā rūpīgai pārbaudei tikpat lielā mērā kā politiķi, valsts iestāžu darbinieki, kas pilda valsts amata pienākumus, tāpat kā politiķi, ir pakļauti lielākai kritikai nekā privātpersonas (sk. sprieduma lietā “Toma [*Thoma*] pret Luksemburgu”, Nr. 38432/97, 47. punktu, *ECHR* 2001-III). Turklāt attiecībā uz kritiku, kas vērsta pret tiesnešiem, Tiesa ir atzinusi, ka sabiedrībai ir jāuzticas tiesām, kas garantē taisnīgumu un kam ir būtiska loma tiesiskā valstī. Tāpēc tiesas ir jāaizsargā pret nepamatotiem uzbrukumiem. Tomēr tiesas nav pasargātas no kritikas un pārbaudes. Ir svarīgi skaidri saprast atšķirību starp kritiku un apvainojumiem. Ja jebkāda veida izteikuma vienīgais mērķis ir apvainot tiesu vai tiesas locekļus, atbilstošs sods principā nav Konstitūcijas 10. panta 2. punkta pārkāpums (sk. 2003. gada 27. maija sprieduma lietā “Skalka [*Skalka*] pret Poliju”, Nr. 43425/98, 34. punktu).

b) Piemērošana šajā gadījumā

44. Puses bieži apgalvo, ka pret pieteikuma iesniedzēju pasludinātais spriedums ir “iejaukšanās” viņa tiesībās uz vārda brīvību, ko aizsargā 10. panta 1. punkts. Tiesas uzdevums ir noteikt, vai iejaukšanās bija pamatota šā panta 2. punkta nozīmē, proti, vai tā bija “paredzēta likumā”, vai tai bija leģitīms mērķis un vai tā bija “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”.

45. Tiesa apstiprina, ka iejaukšanās pamats bija Civilt kodeksa 151. un 152. pants un ka tai bija leģitīms mērķis aizsargāt citu personu reputāciju un tiesības. Attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja argumentu par to, ka tiesas rīkojumam par atvainošanos prasītājiem nebija tiesiskā pamata valsts tiesību aktos, Tiesa jau atzina, ka attiecīgajā laikā, proti, līdz Augstākās tiesas plenārsēdes Rezolūcijas Nr. 3 pieņemšanai 2005. gadā (sk. iepriekš 32 punktu), valsts tiesas pamatoti interpretēja, ka atsaukums var ietvert arī atvainošanos. Tiesa piekrita, ka Krievijas tiesas neinterpretēja attiecīgos tiesību aktus tādā veidā, lai apstrīdēto iejaukšanos varētu atzīt par nelikumīgu saskaņā ar Konvencijas noteikumiem (sk. 2008. gada 18. decembra sprieduma lietā “Kazakovs [*Kazakov*] pret Krieviju”, Nr. 1758/02, 21. – 24. punktu). Tiesa neredz iemeslu šajā lietā izdarīt atšķirīgu secinājumu. Attiecīgi ir jāizskata, vai iejaukšanās bija “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”.

46. Tiesa atkārtoti norāda, ka, lai pārbaudītu, vai iejaukšanās bija “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”, ir jānosaka, vai apstrīdētā “iejaukšanās” atbilda “aktuālām sabiedrības vajadzībām”, vai tā bija samērīga īstenotajam leģitīmajam mērķim un vai iemesli, ko valsts iestādes norādīja, to pamatojot, bija atbilstoši un pietiekami. Novērtējot, vai šāda “vajadzība” pastāv un kādi pasākumi jāizdod, lai to apmierinātu, valsts iestādēm ir zināma rīcības brīvība. Tomēr šī rīcības brīvība nav neierobežota un ir pakļauta Eiropas līmeņa pārraudzībai, ko īsteno Tiesa, kuras uzdevums ir pieņemt galīgo nolēmumu par to, vai ierobežojums ir savienojams ar 10. panta aizsargāto vārda brīvību. Īstenojot savu pārraudzības funkciju, Tiesas uzdevums veikt kompetento valsts iestāžu darbu, bet gan saskaņā ar 10. pantu pārskatīt šo iestāžu izsludinātos lēmumus, ņemot vērā to rīcības brīvību. To darot, Tiesai ir jāpārlicinās, ka valsts iestādes ir piemērojušas 10. pantā ietvertajiem principiem atbilstošus standartus, un turklāt ir jāpārlicinās, ka šīs iestādes ir atsaukušās uz pieņemamu attiecīgo faktu novērtējumu (cita starpā sk. 2007. gada 22. februāra sprieduma lietā “Krasuļa [

Krasulya] pret Krieviju”, Nr. 12365/03, 34. punktu un 2005. gada 21. jūlija sprieduma lietā “Grinbergs [Grinberg] pret Krieviju”, Nr. 23472/03, 27. punktu).

47. Attiecībā uz šīs lietas faktiskajiem apstākļiem Tiesa norāda, ka pieteikuma iesniedzējs, kas ir žurnālists vietējā laikrakstā, publicēja divus rakstus par vardarbīgu notikumu vasaras nometnē, kur augstu amatpersonu nepilngadīgie bērni uzbruka savam jaunākajam istabas biedram. Ir būtiski, ka valsts tiesas atzina, ka visa publicētā informācija par šo uzbrukumu pamatojās uz oficiālās izmeklēšanas rezultātiem un tāād bija patiesa. Tomēr tās secināja, ka pieteikuma iesniedzējs ir atbildīgs par privātas informācijas izpaušanu par nodarījuma veicējiem un to radiniekiem un par tāda apgalvojuma izplatīšanu, kuru viņš nevarēja pierādīt, attiecībā uz to, ka nodarījuma veicēju radinieki bija mēģinājuši iejaukties izmeklēšanas norisē. Tiesa šos abus aspektus izskatījis secīgi.

48. Saistībā ar pirmo aspektu Tiesa norāda, ka tika konstatēta pieteikuma iesniedzēja civiltiesiskā atbildība par informācijas izpaušanu par V. kunga, augstas ceļu satiksmes policijas amatpersonas, privāto dzīvi. Līdzīgu prasību, ko bija iesnieguši tiesneši, B. kungs un kundze, valsts tiesas noraidīja. Tāpēc Tiesa lielāku uzmanību pievērsīs pieteikuma iesniedzēja apgalvojumu par V. kungu izvērtēšanai.

49. Ir svarīgi norādīt, ka pirmajā publikācijā, 2002. gada 3. septembrī, pieteikuma iesniedzējs tikai vispārīgi aprakstīja vardarbīgo notikumu vasaras nometnē, nenosaucot tā dalībniekus un neaprakstot viņus tā, lai viņus varētu identificēt. Tikai otrajā publikācijā, 2002. gada 17. septembrī, pieteikuma iesniedzējs minēja nepilngadīgo nodarījuma veicēju vārdus un uzvārdus, tostarp V. kunga vedeklas dēla vārdu un uzvārdu, un viņu radinieku amatus. Tomēr līdz šai dienai šo informāciju jau bija izpaudis cits laikraksts un notikumu visos sīkumos apsprieda gan presē, gan internetā (sk. iepriekš 11 punktu). Nedz tiesvedībā valsts tiesās, nedz tiesvedībā Tiesā netika apgalvots, ka pieteikuma iesniedzēja publikācijās būtu bijušas sniegtas jaunas, personiskas ziņas, kas iepriekš jau nebūtu bijušas zināmas sabiedrībai. No tā izriet, ka otrās publikācijas laikā nodarījuma veicēju personīgā informācija vairs nebija konfidenciāla un jau bija kļuvusi publiski zināma. Tāād bija būtiski mazinājusies vajadzība aizsargāt nepilngadīgo nodarījuma veicēju un viņu radinieku identitāti, tāpēc konfidencialitātes saglabāšana šajā lietā vairs nevarēja būt galvenā prasība (sk. sprieduma lietā ““Editions Plon” pret Franciju”, Nr. 58148/00, 53. punktu, *ECHR* 2004-IV, 1999. gada 8. jūlija sprieduma lietā “Sireks pret Turciju (Nr. 2)” [LP], Nr. 24122/94, 40. punktu, un *mutatis mutandis* 1990. gada 22. maija sprieduma lietā “Vēbers [Weber] pret Šveici” 49. un 51. punktu, A sērija Nr. 177, 1991. gada 26. novembra sprieduma lietā ““Observer” un “Guardian” pret Apvienoto Karalisti” 68. un 69. punktu, A sērija Nr. 216, 1991. gada 26. novembra sprieduma lietā ““Sunday Times” pret Apvienoto Karalisti” 54. un 55. punktu, A sērija Nr. 217, un 1995. gada 9. februāra sprieduma lietā ““Vereniging Weekblad Bluf!” pret Nīderlandi” 43. un 44. punktu, A sērija Nr. 306-A).

50. To sakot, Tiesa ņem vērā, ka noteiktos apstākļos var būt pamatoti ierobežot tādas informācijas atveidi, kas jau ir kļuvusi publiska, piemēram, lai novērstu to personas privātās dzīves aspektu turpmāku apspriešanu, uz kuriem neattiecas politiskas vai sabiedriskas debātes par vispārējas nozīmes jautājumiem. Tiesa šajā saistībā atkārtoti norāda, ka gadījumos, kad publikācijas attiecas uz personas privātās dzīves aspektiem un to mērķis ir tikai apmierināt noteiktas lasītāju mērķauditorijas ziņkārtību, personas tiesības uz savas privātās dzīves aizsardzību ir pārākas par žurnālista tiesībām uz vārda brīvību (sk. sprieduma lietā “Fon Hanovere [Von Hannover] pret Vāciju”, Nr. 59320/00, 65. punktu, *ECHR* 2004-VI, spriedumu lietā “Kampmani i Diess de Revenga [Campmany y Diez de Revenga] un Lopess Galiāčo Perona [López Galiacho Perona] pret Spāniju” (lēm.), Nr. 54224/00, *ECHR* 2000-XII, 2003. gada 1. jūlija spriedumu lietā ““Société Prisma Presse” pret Franciju” (lēm.), Nr. 66910/01 un Nr. 71612/01, un 2003. gada 13. maija spriedumu lietā “Bou Žiberts [Bou Gibert] un “El Hogar y La Moda J.A.” pret Spāniju” (lēm.), Nr. 14929/02). Tāpēc Tiesai ir

jānosaka, vai raksti, kuru autors ir pieteikuma iesniedzējs, veicināja vispārējas nozīmes debates sabiedrībā.

51. Tiesa uzskata, ka informācija par V. kunga vedeklas nepilngadīgā dēla līdzdalību vardarbīgā notikumā neveicināja šādas debates. Sabiedrībai nebija leģitīmas intereses par V. kunga ģimenes lietām, kas nekādā veidā nav saistītas ar viņa valsts pienākumu izpildi. Tiesa atkārtoti norāda, ka nav pieņemami apkaunot amatpersonu ar viņa ģimeni saistītu jautājumu dēļ (sk. 1997. gada 24. februāra sprieduma lietā “De Hāss un Geisels pret Beļģiju” 45. punktu, Spriedumu un lēmumu krājums 1997-I). Būtiski ir arī tas, ka V. kunga vedeklas dēls bija nepilngadīgs un šā iemesla dēļ saskaņā ar Krievijas tiesību aktiem viņu nevarēja saukt pie atbildības. Viņam netika izvirzīta apsūdzība noziedzīgā nodarījumā, un pret viņu netika sākta tiesvedība krimināllietā. Tāpēc šī lieta atšķiras no tām lietām, kurās žurnālisti bija ziņojuši par notiekošām tiesvedībām un tādā veidā īstenojuši savas tiesības un pienākumu sniegt informāciju par sabiedrībai svarīgiem jautājumiem (sk., piemēram, sprieduma lietā “News Verlags GmbH & Co.KG” pret Austriju”, Nr. 31457/96, 55. un 56. punktu, *ECHR* 2000-I). Tiesa uzskata, ka tādās lietās kā šī, kur nodarījumu veikusi nepilngadīga persona, kas nav sasniegusi likumā noteikto vecumu, kad iestājas kriminālatbildība, un kuru neuzskata par atbildīgu par savu rīcību, žurnālista tiesībām sniegt informāciju par smagu noziedzīgu nodarījumu ir jābūt mazāk svarīgām nekā attiecīgās nepilngadīgās personas tiesībām uz efektīvu privātās dzīves neaizskaramības aizsardzību. Nevar būt šaubu par to, ka viņa vārda un uzvārda atkārtota minēšana presē saistībā ar nožēlojamo notikumu vasaras nometnes laikā radīja kaitējumu V. kunga vedeklas dēla morālajai un psiholoģiskajai attīstībai un viņa privātajai dzīvei.

52. Ņemot vērā iepriekš teikto, Tiesa secina, ka pieteikuma iesniedzēja publikācija, kurā bija minēti nepilngadīgo nodarījuma veicēju vārdi, uzvārdi un viņu radnieku amati, neveicināja diskusiju par sabiedrībai leģitīmi svarīgu jautājumu. Lai gan šo informāciju iepriekš bija publicējuši citi laikraksti, šajos apstākļos pieteikuma iesniedzēja saukšana pie civilatbildības bija pamatota, jo bija jānovērš prasītāju privātās dzīves aspektu turpmāka apspriešana presē.

53. Attiecībā uz otro pret pieteikuma iesniedzēju ierosinātās lietas aspektu Tiesa norāda, ka tika atzīta viņa atbildība par izplatīto paziņojumu, ka “[B. kungs un kundze] centās iejaukties izmeklēšanā”. Tiesa norāda, ka pieteikuma iesniedzēja rakstos nebija tieši šāda formulējuma. Tomēr 2002. gada 17. septembra rakstā bija minēts, ka “tiek mēģināts ietekmēt atsāktās izmeklēšanas gaitu”. Šis apgalvojums patiešām ir bezpersonisks, un tajā nav nosauktas personas, kas, iespējams, izdarīja šādu spiedienu. Tomēr kontekstā un īpaši kopā ar tādām izteikumiem kā “nepilngadīgo izvarotāju augstus amatus ieņemošie vecāki cenšas apklusināt skandālu” šis apgalvojums parastam lasītājam var radīt iespaidu, ka prasītāji, B. kungs un kundze un V. kungs, ir tie, kas veica rakstā minētos mēģinājumus ietekmēt izmeklēšanas gaitu. Tāpēc Tiesa piekrīt valsts tiesu atzinumam, ka pieteikuma iesniedzējs ir izplatījis paziņojumu, kurā apsūdzējis prasītājus izmeklēšanas traucēšanā.

54. Tiesa arī norāda, ka Krievijas tiesas apgalvojumu par mēģinājumiem ietekmēt izmeklēšanas gaitu raksturoja kā fakta konstatāciju un atzina, ka pieteikuma iesniedzējs ir vainojams šā apgalvojuma patiesuma nepierādīšanā. Tiesa piekrīt, ka pieteikuma iesniedzējs minēja nopietnu faktu par prasītājiem un ka šis izteikums bija jāpierāda. Tomēr pieteikuma iesniedzējs necentās pierādīt šo apgalvojumu vai izveidot tam pietiekami precīzu un ticamu faktisko pamatojumu. Tātad pieteikuma iesniedzējs izplatīja cieņu aizskarošu apsūdzību pret tiesnešiem, B. kungu un kundzi, un ceļu satiksmes policijas virsnieku, V. kungu, kas varēja mazināt sabiedrības cieņu pret šīm personām un bija izvirzīta bez pierādījumiem (sk. 1989. gada 22. februāra sprieduma lietā “Bārfuds [*Barfod*] pret Austriju” 35. punktu, A sērija Nr. 149).

55. Visbeidzot, novērtējot iejaukšanās samērīgumu, ir jāņem vērā arī piemēroto sankciju veids un bardzība (sk. 2003. gada 27. maija sprieduma lietā “Skalka pret Poliju”, Nr. 43425/98,

38. punktu). Šajā saistībā Tiesa norāda, ka kaitējuma kompensācijas apmērs, kas jāizmaksā prasītājiem, nešķiet pārmērīgs.

56. Paturot prātā šos apsvērumus, nevar teikt, ka valsts tiesas, pieņemot šos lēmumus, pārsniedza tām atvēlēto rīcības brīvību. Tādējādi Tiesa atzīst, ka apstrīdētā iejaukšanās nebija nesamērīga ar īstenoto leģitīmo mērķi un tāpēc Konvencijas 10. panta 2. panta izpratnē to var uzskatīt par “nepieciešamu demokrātiskā sabiedrībā”.

57. Attiecīgi Konvencijas 10. panta pārkāpums nav noticis.

ŠO IEMESLU DĒĻ TIESA VIENPRĀTĪGI

1. *pasludina* pieteikumu par pieņemamu;

2. *nospriež*, ka Konvencijas 10. pants nav pārkāpts.

Sagatavots angļu valodā un paziņots rakstveidā 2010. gada 16. decembrī saskaņā ar Tiesas reglamenta 77. panta 2. un 3. punktu.

Sērens Nīlsens
nodaļas sekretārs

Hristoss Rozakis
priekšsēdētājs

Saskaņā ar Konvencijas 45. panta 2. punktu un Tiesas Reglamenta 74. panta 2. punktu šim spriedumam ir pievienots tiesneša Kovlera piekrītošais viedoklis:

H. L. R. (C. L. R.)
S. N.

TIESNEŠA KOVLERA PIEKRĪTOŠAIS VIEDOKLIS

Palātas atzinumiem, ka šajā lietā nav noticis Konvencijas 10. panta pārkāpums, pievienojos ar vilcināšanos.

Tomēr es vēlētos paust savu viedokli par faktu, ka attiecībā pret pieteikuma iesniedzēju tika izdots rīkojums, saskaņā ar kuru viņam bija ne tikai jāpublicē atsaukums un jāizmaksā prasītājiem simboliska kaitējuma kompensācija, bet arī jāatvainojas. Pirmkārt, Tiesa jau atzina, ka saskaņā ar 10. pantu “atvainošanos” nevar uzskatīt par “nepieciešamu” (sk. 2008. gada 18. decembra sprieduma lietā “Kazakovs pret Krieviju”, Nr. 1758/02, 30. punktu); tādējādi valsts tiesas zināmā mērā pārsniedza tām atvēlēto rīcības brīvību sabiedrībai svarīgu debašu ierobežošanā. Otrkārt, tiesas rīkojumam par atvainošanos nebija skaidra pamata valsts tiesību aktos – attiecīgajā laikā (2003. – 2004. gads) valsts tiesas interpretēja atsaukuma jēdzienu tādā veidā, ka tas varēja ietvert arī atvainošanos. Tikai ar Krievijas Federācijas Augstākās tiesas plenārsēdes 2005. gada 24. februāra Rezolūciju Nr. 5 tiesām tika aizliegts pieprasīt, lai atbildētājs atvainojas arī prasītājam, jo šādam apmierinājuma veidam nav pamata Krievijas tiesību aktos, tostarp Civilt kodeksa 152. pantā (sk. sprieduma 32. punktu).

Tikai tādēļ, ka šis paskaidrojums tika izdots pēc tam, kad valsts tiesas jau bija pieņēmušas spriedumus šajā lietā, es izlēmu atzīt, ka nav noticis Konvencijas 10. panta pārkāpums.